

רשומות

ספר החוקים

22 במאי 1951

76

סיו באייר תשי"א

דפוס

204	חוק שעות עבודה ומנוחה תשי"א -- 1951
210	חוק הבחירות לכנסת השנייה (תיקון) תשי"א -- 1951

חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א—1951*

פרק ראשון: מכוא

1. בחוק זה — פירושים

שעות עבודה פירושו — הזמן שבו עומד העובד לרשות העבודה לרבות הפסקות קצרות ומוסקמות הניתנות לעובד להחלפת כוח ואויר, חוץ מהפסקות על פי סעיף 20 ; שעות נוספות פירושו — שעות העבודה העודפות —

(א) על התחום שנקבע ליום עבודה בסעיף 2, או על יום עבודה שייקבע על פי סעיף 4, או

(ב) על התחום שנקבע לשבוע עבודה בסעיף 3, או על שבוע עבודה שייקבע על פי סעיף 4 ;

עבודת לילה פירושו — עבודה ששתי שעות ממנה לפחות, הן בתחום השעות שבין 22 ובין 06.00 ;

מפקח עבודה פירושו — מפקח כמשמעותו בפקודת מחלקת העבודה, 1943 ;

מפקח עבודה אזורי פירושו — מפקח עבודה שנתמנה על ידי שר העבודה להיות מפקח עבודה אזורי.

פרק שני: שעות העבודה

2. (א) יום עבודה לא יעלה על שמונה שעות עבודה, (ב) בעבודת לילה וביום שלפני המנוחה השבועית וביום שלפני חג שהעובד אינו עובד בו, בין על פי חוק ובין על פי הסכם או נוהג, לא יעלה יום עבודה על שבע שעות עבודה.

3. שבוע עבודה לא יעלה על ארבעים ושבע שעות עבודה.

4. (א) שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות —

(1) יום עבודה שתחומו פחות מן הקבוע בסעיף 2 ושבוע עבודה שתחומו פחות מן הקבוע בסעיף 3 — לעבודות מסוימות, אם ראה צורך בכך מטעמים שבבריאות העובד או שבנטיבות העבודה ;

(2) יום עבודה שתחומו יתר על הקבוע בסעיף 2 ושבוע עבודה שתחומו יתר על הקבוע בסעיף 3 —

(i) לעבודות מסוימות בחקלאות ועבודות הקשורות במישרים לטיפול בצבלי וזית ;

(ii) לעבודות במקום שמטמלים בחולים, בבתי-מרקחה, במוסדות החלמה, במוסדות לטיפול בזקנים או בילדים ;

(iii) לעבודות בבתי אוכל, בבתי מלון ובבתי קפה ;

* נוסחל בנצחה ביום ט' באייר תשי"א (15 במאי 1951) : הצעת החוק זרברי הסדר נתמסרה בהצעת חוק של סיוון ה' גמיון הש"י (21.5.50), עמ' 201.
 א ע"ז עמ' 200 סיוון 19, 2.49, חמ"ג עמ' 1.

(iv) לשמירה;

(v) לעובדים בשירות המדינה או בשירות רשות מקומית עבודה שאינה תעשייתית, לכולם או לחלק מהם, בעבודות שהן לדעת שר העבודה חיוניות לציבור ושפורטו בתקנות ובלבד שיום עבודה לא יעלה על עשר שעות עבודה, ושכר עבודה לא יעלה בממוצע לתקופה שתקבע בתקנות, על ארבעים ושבע שעות עבודה.
(ב) על אף האמור בסעיף 2, לא יעלה יום עבודה של עובד הרשי במשק בית פרטי שאינו עובד חלקי, על 10 שעות עבודה; דין יום עבודה לפי סעיף קטן זה כדין יום עבודה לפי סעיף 2.

שינוי לפי חסכם קולקטיבי

5. (א) אישר שר העבודה הסכם קולקטיבי, שבו נקבע יום עבודה ארוך משמונה שעות עבודה או שבוע עבודה ארוך מארבעים ושבע שעות, דינם של יום עבודה ושבוע עבודה כאלה כדין יום עבודה ושבוע עבודה לפי הסעיפים 2 ו-3.
שר העבודה לא יתן אישור על פי סעיף קטן זה, אלא אם —

(1) נוכח שבגלל הנסיבות המיוחדות אין לקיים יום עבודה כקבוע בסעיף 2 או שבוע עבודה כקבוע בסעיף 3;

(2) המספר הממוצע של שעות העבודה לתקופה שנקבעה בהסכם הקולקטיבי אינו עולה על עשר ליום וארבעים ושבע לשבוע.

(ב) אישר שר העבודה הסכם קולקטיבי, שבו נקבע לאחד הימים בשבוע יום עבודה שלא למעלה מחמש שעות עבודה ולשני ימים בשבוע יום עבודה שלא למעלה מתשע שעות עבודה, דינם של ימי עבודה כאלה כדין יום עבודה לפי סעיף 2.

איסור העברה כשעות נוספות

6. העבדת עובד בשעות נוספות אסורה, אם אינה מותרת לפי סעיף 10, או אם לא הותרה לפי סעיף 11.

פרק שלישי: מנוחה שבועית

שעות המנוחה השבועית

7. (א) לפחות שלושים ושש שעות רצופות לשבוע הן המנוחה השבועית של העובד.
(ב) המנוחה השבועית תכלול —

(1) לגבי יהודי — את יום השבת;

(2) לגבי מי שאינו יהודי — את יום השבת או את היום הראשון או את היום השני בשבוע, הכל לפי המקובל עליו כיום המנוחה השבועית שלו.

שינוי שעות המנוחה השבועית

8. שר העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, לעבודות מסוימות, מנוחה שבועית שתחומה פחות משלושים ושש שעות, אך לא פחות מעשרים וחמש שעות רצופות. דין המנוחה השבועית שתקבע בתקנות לפי סעיף זה כדין המנוחה השבועית לפי סעיף 7.

איסור העברה כמנוחה השבועית

9. העבדת עובד במנוחה השבועית אסורה, אם לא הותרה לפי סעיף 12.

פרק רביעי: עבודה בשעות אסורות

העבדת העובדת כשעות נוספות

10. (א) העבדת עובד בשעות נוספות מותרת —

(1) כשתאונה או כאורע בלתי צפוי מראש מחייבים זאת, או כשיש לטפל באופן דחוף במכונות או בציוד, ואינה מותרת אלא במידה הדרושה למניעת הפרעה קשה בתהליך הרגיל של העבודה, או למניעת נזק לגוף או לנכס שאין למנוע אותו בדרך אחרת;

(2) בשעבודים במשמרות; ובלבד שלא יעבדו יותר משעור נוספת אחת ליום, ושהממוצע לשלושה שבועות לא יעלה על ארבעים ושבע שעות עבודה לשבוע; (3) בהכנה מאן שנת, ברישום מלאי הסחורה ובמכירה שלפני זג; ובלבד שלא יעבדו יותר מארבע שעות נוספות ליום וממאה לשנה.

(ב) הועבד עובד שעות נוספות על פי פסקה (1) על סעיף קטן (א) — תימסר לכל המאוחר למחרת היום הודעה על כך בכתב למפקח עבודה אזרחי, ולא ימשיכו בעבודת שעות נוספות, אלא אם נתן המפקח היתר לכך בכתב וקוימו התנאים שבהיתר.

11. שר העבודה רשאי להתיר העבדת עובד בשעות נוספות —

היתר העברה בשעות נוספות

- (1) בתקופה שבה קיים במדינה מצב של חירום בתוקף הכרזה לפי סעיף 9 (א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תשי"ח—1948, וכן בשעה שצרכי ההספקה והשירותים החיוניים מחייבים זאת, לדעת שר העבודה, או לדעת שר הבטחון, כשהמודבר הוא במקומות עבודה, הנתונים להוראותיו, או שבהם מבצעים הזמנות של צבא-הגנה לישראל;
- (2) בשירותים ציבוריים לא-תעשייתיים;
- (3) בשמירה;
- (4) במקום שבו מספלים בחולים, בבתי מרקחת, במוסדות החלמה במוסדות לטיפול בזקנים או בילדים;
- (5) בבתי אוכל, בבתי מלון, בבתי קפה, במפעלי תרבות, ספורט ושעשועים;
- (6) בעבודת הבנה או גמר שיש לעשותה מחוץ לשעות העבודה הרגילות, ובעבודה שמטבעה היא נעשית לסירוגין ובהפסקות, ועל העובד להיות כל הזמן במקום עבודתו;
- (7) בעבודה עונתית או במקרים יוצאים מן הכלל כשיש לחץ עבודה זמני בלתי רגיל.

12. (א) שר העבודה רשאי להתיר העבדת עובד בשעות המנוחה השבועית, או בחלק מהן, אם הוא משוכנע שהפסקת העבודה למנוחה השבועית לכולה או לחלק ממנה, עלולה לפגוע בהגנת המדינה או בבטחון הגוף או הרכוש, או לפגוע פגיעה רבה בכלכלה, בנותחליך עבודה או בסיפוק צרכים שהם, לדעת שר העבודה, חיוניים לציבור או לחלק ממנו.

(ב) היתר כללי לפי סעיף קטן (א) לא ינותן אלא על פי החלטת ועדת שרים המורכבת מראש הממשלה, שר הדתות ושר העבודה.

היתר העברה במנוחה השבועית

13. שר העבודה רשאי, בצו שפורסם ברשומות או בהודעה מיוחדת, לאסור או להגביל העבדת עובד בשעות נוספות המותרת לפי סעיף 10 (א), להוציא פסקה (1), או שהותרה לפי סעיף 11, אם ראה צורך לעשות כן לשם הגברת התעסוקה.

שעות נוספות והגברת התעסוקה

14. (א) שר העבודה רשאי לקבוע תנאים והגבלות להיתר.

(ב) בהיתר העבודה בשעות נוספות יקבע שר העבודה את תחום השעות הנוספות והמותרות.

תנאים והגבלות להיתר

15. (א) היתר יכול להיות כללי או מיוחד.

(ב) הודעה על מתן היתר כללי ועל התנאים וההגבלות שנקבעו לו וכן הודעה על ביטול היתר כללי או על שינוי התנאים שנקבעו לו, תפורסם ברשומות.

היתר כללי והיתר מיוחד

¹ ע"ד כס' 2 ש"ס י"ב בתי"ד תשי"ח (21.8.48), חוס' ג', ע" 1.

היוגר מיוחד לא יינתן לתקופה העולה על שתי שנים, ומי שינתן לו הזיכרון יציג אותו.
הצגה נראית לעין, במקום שבו מעבידים לפיו.

נסוג
שעות
נוספות

16. (א) הועבר עובד שעות נוספות, ישלם לו המעביד בעד שתי השעות הנוספות הראשונות שבאותו יום שבו עבודה לא פחות מ-1½ מהשכר הרגיל ובעד כל שעה נוספת שאחריהן לא פחות מ-1½ מהשכר הרגיל.

היה שכרו של עובד, כולו או חלקו, לפי כמות התוצרת, ישלם לו המעביד בעד כל יחידה שנעשתה בשתי השעות הנוספות הראשונות שבאותו יום, שבו עבודה לא פחות מ-1½ מהשכר המשתלם בעד כל יחידה שנעשתה בעבודת הרגילות, ובעד כל יחידה שנעשתה בשעות הנוספות שלמעלה משתיים — לא פחות מ-1½ מהשכר המשתלם בעד כל יחידה שנעשתה בשעות העבודה הרגילות.

(ב) היה שכרו של העובד על בסיס של חודש או של תקופה ארוכה יותר, יתא המעביד זכאי ליתן לעובד בעבודה מן העבודות המפורטות בפסקה (2) של סעיף 4 (א) ובסעיף 4 (ב), במקום תשלום שכר לפי סעיף זה, מנוחה של שעה ורבע לפחות תמורת כל שעה משתי השעות הנוספות הראשונות שבאותו יום, ומנוחה של שעה וחצי לפחות תמורת כל שעה נוספת שאחריהן.

נסוג
עבודה
כמנוחה השבועית

17. (א) הועבר עובד בשעות המנוחה השבועית או בחלק מהן:

(1) ישלם לו המעביד בעד שעות אלה שכר עבודה לא פחות מ-1½ משכרו הרגיל. היה שכרו של העובד, כולו או חלקו, לפי כמות התוצרת, ישלם לו המעביד בעד כל יחידה שנעשתה בשעות המנוחה השבועית שבו עבודה לא פחות מ-1½ מהשכר המשתלם בעד כל יחידה שנעשתה בשעות העבודה הרגילות;

(2) יותן לו המעביד, במקום שעות המנוחה השבועית שבהן עבד, שעות מנוחה במספר ובזמן שנקבעו בהיתר שלפניו הועבר.

(ב) היה שכרו של העובד על בסיס של חודש או של תקופה ארוכה יותר, יתא המעביד זכאי ליתן לעובד, במקום הגמול לפי פסקה (1) של סעיף קטן (א), מנוחה של שעה וחצי לפחות תמורת כל שעה משעות המנוחה השבועית שבה עבד.

שכר רגיל

18. לענין הסעיפים 16 ו-17, "שכר רגיל" כולל כל התוספות שמעביד משלם לעובדו.

תקנות בדבר
חישוב הגמול

19. שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות הוראות משלימות בדבר חישוב גמול שעות נוספות וגמול עבודה במנוחה השבועית, לענין הסעיפים 16 ו-17.

פרק חמישי: הפסקות

הפסקות

20. (א) ביום עבודה של שש שעות ולמעלה, תופסק העבודה למנוחה ולסעודה ל-1/4 שעה לפחות, ובכלל זה תהיה הפסקה רצופה אחת של חצי שעה לפחות; ביום שלפני המנוחה השבועית וביום שלפני תג ההפסקה היא של חצי שעה לפחות.

(ב) הפסקה לפי סעיף קטן (א) לא תעלה על שלוש שעות.

(ג) בעת הפסקה לפי סעיף קטן (א) הנמשכת חצי שעה או יותר רשאי העובד לצאת מהמקום שבו הוא עובד, אלא אם נוכחותו במקום העבודה היא הכרחית לתהליך העבודה או להפעלת הציוד והשימוש בו, והעובד נדרש על ידי מעבידו להישאר במקום העבודה, ובמקרה זה ייחשב זמן ההפסקה כחלק משעות העבודה.

21. בין יום עבודה למשנהו תחול הפסקה של שמונה שעות לפחות.	הפסקה בין יום עבודה למשנהו
22. מפעל שעובדים בו במשמרות, לא יועבד בו עובד בעבודה לילה יותר משבוע אחד בחודך שלושה שבועות.	עבודה לילה
23. שר העבודה רשאי להחיר סטייה מהוראות הסעיפים 20 ו-22, אם נראה לו שסדרי העבודה או שתפקידו או טובתו של העובד מחייבים או מצדיקים זאת. הוראות הסעיפים 14 (א) ו-15 חלות על היתר על פי סעיף זה.	היתר בדבר הפסקות
מיק ששי : פיקוח וענשים	
24. (א) סמכויותיו של מפעל עבודה, ביחס לכל מקום שיש לו יסוד להניח כי מועבד בו עובד, הן כסמכויותיו של מפעל לפי סעיף 10 (1) לפקודת מחלקת העבודה, 1943.	סמכויות מפעל עבודה
(ב) מפעל עבודה רשאי לחקור כל אדם הנמצא במקום שאליו בא מפעל העבודה בתוקף סמכויותיו לפי סעיף קטן (א), בכל ענין הנוגע לחוק זה, אך לא יידרש אדם ליתן תשובה או עדות העלולה לגלגל עליו אשמה.	
מפעל עבודה רשאי לרשום בפרוטוקול את תשובותיו והודעותיו של הנחקר.	
25. (א) מעביד חייב לנהל פנקס בדבר שעות עבודה, שעות מנוחה שבועיות, שעות נוספות, גמול שעות נוספות וגמול עבודה במנוחה השבועית, ובו יירשמו הפרטים שייקבעו בתקנות. (ב) שר העבודה יקבע, בהודעה שתפורסם ברשומות, את סוגי המעבידים שעליהם תחול סעיף זה.	פנקס שעות עבודה וכו'
26. (א) מי שהעביד בניגוד לחוק זה או שלא בהתאם לתקנות או להיתר שניתנו לפיו, דינו — קנס עד חמישים לירות על כל עובד שהועבד כאמור או מאסר עד חודש אחד או שני הענשים כאחד.	ענשים
(ב) מי שהפריע למפקח עבודה להשתמש בסמכויותיו, מי שסירב להשיב לו על שאלה שהוא חייב להשיב עליה, וכן מי שלא הציג היתר לפי סעיף 15 (ב), דינו — קנס עד חמישים לירות או מאסר עד שני שבועות או שני הענשים כאחד.	
27. (א) חברה, אגודה שיתופית או כל חבר אנשים אחר, שהעביד בניגוד לחוק זה או שלא בהתאם לתקנות או להיתר שניתנו לפיו, רואים כאחראי לעבירה גם כל חבר הנהלה, מנהל או פקיד של אותו חבר אנשים ואפשר להביאו לדין ולהענישו כאילו עבר הוא את העבירה, אם לא הוכיח אחד משני אלה:	אחריותם של חברי הנהלה ושל מנהלים
(1) שהעבירה בעברה שלא בידעתו;	
(2) שנקט בכל האמצעים הנאותים כדי להבטיח שהוראות חוק זה בקשר לעבירה הנידונה יקוימו.	
28. בתגורת עובדים, בין שהיא גוף מאוגד ובין שאינה גוף מאוגד, רואים את כל אחד מבני התגורה כעובדו של האדם שמסר לתגורה את העבודה, אם היו רואים אותו כך אילו היה קיים קשר ישיר בינו ובין כל אחד מבני התגורה.	דין תגורת עובדים
¹ חוקי אי, כוז' ג', ברוס' ליר, עמ' 204.	

29. שופט שלום הוא המוסמך לדון בכל תביעה על פי חוק זה ונדשא הוא להמיל את הענשים שבסעיף 26.

פרק שביעי : הוראות שונות

30. (א) חוק זה אינו חל על העבדותם של :
- (1) שוטרים במשטרת ישראל ;
 - (2) עובדי המדינה שתפקידם מחייבם לעמוד לרשות העבודה גם מחוץ לשעות העבודה הרגילות ;
 - (3) יורדי ים ועובדי דיג ;
 - (4) אנשי צוות אויר ;
 - (5) עובדים בתפקידי הנהלה או בתפקידים הדורשים מידה מיוחדת של אמון אישי ;
 - (6) עובדים שתנאי עבודתם נגטיבויותיה אינם מאפשרים למעביד כל פיקוח על שעות העבודה והמנוחה שלהם.
- (ב) נתעוררו חלוקי דעות אם עובד שייך לאחד מסוגי העובדים שחוק זה אינו חל על העבדותם, רשאים העובר, המעביד, ועד העובדים במקום, אם ישנו, או מפקח עבודה, לבקש את הפרעת שוי העבודה והוא יכריע בדבר לאחר ששמע את הצדדים ולאחר שהתייעץ עם ועד העובדים, אם לא הועד הוא שביקש את ההכרעה.
31. לענין חוק זה דין עובד המדינה כדין כל עובד אחר.
32. שר העבודה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצוען לרבות תקנות בדבר הדרכים שבהן יביא מעביד לירידת עובדיו את הוראות חוק זה.
33. שר העבודה לא יתקין תקנות לפי הסעיפים 4 ו-8, 19, לא יתן היתר כללי לפי הסעיפים 11, 12 ו-23, לא יתן צו לפי סעיף 13 ולא ישתמש בסמכויותיו לפי סעיף 25 (ב), אלא לאחר התייעצות עם ארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים ועם ארגונים ארציים רפרזנטטיביים של מעבידים שלדעת השר הם נוגעים בדבר.
34. שר העבודה רשאי להעביר את הסמכויות הנתונות לו על פי חוק זה, חוץ מן הסמכויות להתקין תקנות, ליתן צו לפי סעיף 13 או היתר כללי לפי הסעיפים 11, 12 ו-23 ולפרסם הודעה לפי סעיף 25 (ב).
הודעה על העברת סמכויות תפורסם ברשומות.
35. חוק זה אינו בא למצט מכל זכות הנתונה לעובד על פי חוק, הסכם קולקטיבי, התה עבודה או נוהג.
36. סעיף 495 מהמג'לה — בטל.
37. תקפו של חוק זה הוא מיום כיו באלול תשי"א (20 בספטמבר 1951).

פנחס לבון
שר האקולאות
מנהל מקום שר הצבאות

משה שרת
שר החוץ
ממלא מקום ראש הממשלה

חיים ווייצמן
נשיא המדינה

חוק הבחירות לכנסת השנייה (תיקון), תשי"א—1951 *

1. חוק הבחירות לכנסת השנייה, תשי"א—1951, יתוקן כך:
(א) בסעיף 12 (ד), במקום המלים „וסגן יושב ראש יבואו המלים „ושני סגני יושב ראש“;
(ב) בסעיף 17 (ב) יימחקו המלים „על ידי ועדות הקלפיה“.
2. תקפו של חוק זה הוא מיום י"ג בניסן תשי"א (19 באפריל 1951).

תיקון החוק

תחילת תוקף

פנחס רוזן
שר המשפטים
ממלא מקום שר הפנים

משה שרת
שר החוץ
ממלא מקום ראש הממשלה

חיים ווייצמן
נשיא המדינה

* נוסחל כנסת ביום י"ב באייר תשי"א (16 במאי 1951)
1. פיר הנוסחים 73 פיוה י"ג בניסן תשי"א (19.4.51), עמ' 110.